

Potopený zvon – Gerhart Hauptmann

HAUPTMANN, Gerhart. *Potopený zvon*. Přeložil F. S. Procházka. Praha: Česká grafická unie, 1922, 186 s.

- rozprávková dráma vo veršoch a piatich dejstvách
- Napísal ju v roku 1896
- Táto dráma spája atribúty rozprávkovej drámy - ocitáme sa v nadprirodzenom svete postáv (oproti Haničke, ktorá sa odohráva v reálnom svete a nadprirodzené výjavy sú iba v jej sne)
- Medzi hlavné postavy patrí Routička, ktorá je z polovice panna a z polovice človek a Jindra, dedinský zvonár a smrteľník
- Z nadprirodzeného sveta pochádzajú postavy Vodník, Škret a Ježibaba, u ktorej Routička žije
- Jindrovou manželkou je smrteľníčka Magda a spolu s Jindrom majú dve deti, z pozemského sveta sú ďalšími postavami v hre farár, holič a kantor a Magdina susedka
- Dráma sa odohráva v horách a v dedine pod nimi
- Ústrednou témou drámy je Jindrov osud a túžba stať sa súčasťou nadprirodzeného sveta, do ktorého nepatrí a príbeh lásky medzi ním a Routičkou
- Významným prvkom hry je zvon, ktorý symbolizuje Jindrovu prirodzenosť a predurčenie, že je a navždy bude iba smrteľníkom
- V českom preklade hovorí ježibaba nárečím buláčtiny, ktorú zvolil prekladateľ František S. Procházka
- **Dej:**
- Zvonár Jindra sa vyberie vyniesť zvon do horskej kaplnky vysoko v horách. Pri jeho vynášaní sa stane nehoda, zvon sa skotúľa dole do vody a Jindra sa pri tom zraní a spadne spolu s ním. Ocitne sa v bezvedomí pred Ježibabiným domom, kde sa ho ujme víla Routička, ktorá sa doňho zaľúbi. Po prebratí jej Jindra svoje city opätuje, bezhlavo sa do nej zaľúbi a nevie jej odolať.
- Medzitým mu idú farár, holič a kantor do hôr na pomoc. Ocitnú sa pred Ježibabiným domom a Jindru si vezmú naspäť do dediny. Doma už naňho čaká manželka Magda, ktorá sa oňho veľmi bála. Jindra je veľmi zoslabnutý a keď sa prebudí, hovorí o tom, že pomaly umiera. Magda sa na jeho záchranu vyberie hľadať nadprirodzenú pomoc v podobe divotvornej ženy. Medzitým, ako sa u Jindru doma dohaduje Magda s farárom, vstúpi do miestnosti prezlečená Routička, o ktorej si farár myslí, že je to Hanka z borku zo samoty. Magda jej teda prenechá starostlivosť o muža, zatiaľ čo sa ona vyberie hľadať pomoc. Routička Jindru kúzлами vylieči, on precitne a opäť sa do nej zamiluje. Jeho city k nej sú tak silné, že sa rozhodne opustiť svoju manželku a odísť s Routičkou žiť do hôr. Keď sa jej Jindra fascinovane pýta, čo je zač, Routička odpovedá, „(...) mne lesní stařena našla na mechu a medzi listím, a laň mne potom odkojila. Můj domov v lesích, horách,

slatinách.“¹ Ich city sú vzájomné a obaja sú šťastne zamilovaní.

- Po tom, ako si Jindra nažíva nejakú dobu spokojne v horách, za ním príde farár, ktorý ho láka naspäť do dediny, aby spolunažíval so svojimi rovnými smrteľníkmi. Farár po ceste stretne Routičku, ktorú rúha za to, že Jindru tak opojila čarami a nielenže zobrala otca deťom a muža svojej manželke, ale zobrala aj zvonára celej dedine.
- Jindra si však nenechá farárom dohovoriť. V ich roztržke je vykreslený boj kresťana a usporiadaného človeka so zlom, v metaforickej rovine v niečom, čo človeka láka, ale nie je to morálne správne. Jindra je podľa farára zaslepený a nevie, čo robí. Jindra mu oponuje, že je konečne šťastný, že sa do dediny nevráti a že chce postaviť svoj vlastný chrám vysoko v horách – čím sa chce ešte viac dostať do nadprirodzeného sveta a nebyť iba smrteľníkom, ale stať sa jedným z nich. Farár predpovie, že ho jeho potopený zvon raz dobehne.
- Jindra naozaj v jeden večer počuje zvuky potopeného zvona, ktorý rozozvučí jeho manželka Magda, ktorá sa kvôli nemu utopila. Routička žiadne zvuky nepočuje. Celá scéna vyvrcholí tým, ako do hôr za Jindrom prídu jeho dvaja malí synovia, ktorí mu v džbáne prinesú slzy ich matky a jeho manželky. Jindra pocit viny neunesie, ide za zvukmi zvonu a opustí Routičku.
- Tá pocit zrady a opustenosti nezvládne, vzdáva sa života a ide žiť k Vodníkovi do studne, kde sa z nej stane mŕtvy príznak. Vodník po celý čas po Routičke túži a nenávidí Jindru. Po tom, ako si Jindra uvedomí, že svojou zaslepenosťou a sebeckosťou spôsobil smrť všetkých blízkych, sa tak isto rozhodne dobrovoľne umrieť. Ježibaba mu dá vypíť tri poháre vína - červené, biele a žlté. Po vypití prvého má nabrať silu, po vypití druhého sa mu zjaví duch v podobe Routičky a po vypití tretieho nastane koniec. Po tom ako sa mu Routička zjaví, umiera v jej náručí.
- Oba svety – smrteľný aj nadprirodzený tvoria voči sebe opozíciu a sú voči sebe v nesúlade. Môžeme to ale chápať aj ako morálny súbor túžby jednotlivca voči morálke spoločnosti, alebo ako napísal v doslove prekladateľ František Serafínský Procházka, ktorý vidí Jindrovu smrť ako „oběť své nadčlověcké snahy, čímž zároveň vysloveno hluboké tragikon teorie samé moderního člověka vůbec.“²

